

Haavoittuvuus- analyysi

VTT Automaatio • Turun kauppakorkeakoulu
Työterveyslaitos • Tampereen teknillinen korkeakoulu

Pk-yrityksen riskienhallinta

Kalvoluettelo

Motto ja tarkoitus	3
PK-HAAVAN vaiheet.....	4
PK-HAAVAN työvälineet	5
Pk-yrityksen riskikartta	6
PK-HAAVAN tekeminen.....	8
Palaverin valmistelu ja aloitus	9
1. Riskien tunnistaminen	10
Mieti hiljaisessa ideoinnissa	11
Riskin kirjaus kuvailulehdelle.....	12
Kuvailulehti	13
2. Riskien arviointi	14
Yhteenvetolomake.....	15
Riskin suuruus.....	16
Toimenpiteiden priorisointi.....	17
3. Riskien hallinta	18
Kehittämistoimista	19
Jälkihoito	20

Pk-yrityksen riskienhallinta

Motto ja tarkoitus

Arjen kiireessä kannattaa *pysähtyä* hetkeksi yhdessä miettimään

- Missä mennään?
- Miten tähän on tultu?
- Miten pärjätä jatkossa?

Tavoitteena

- Karkea kokonaiskuva uhista ja mahdollisuuksista
- Keskustellen yhteinen käsitys tulevaisuudesta
- Toimenpiteet tilanteen hallitsemiseksi

Pk-yrityksen riskienhallinta

PK-HAAVAN vaiheet

1. Riskien tunnistaminen

2. Riskien arviointi

3. Riskien hallinta

– Kehittämistoimet ja niiden seuranta

Yrityksen **toiminnan** ja **toimintaympäristön** tarkastelu

- Nopeasti
- Järjestelmällisesti
- Dokumentoiden
- Ryhmätyönä

Pk-yrityksen riskienhallinta

PK-HAAVAN työvälineet

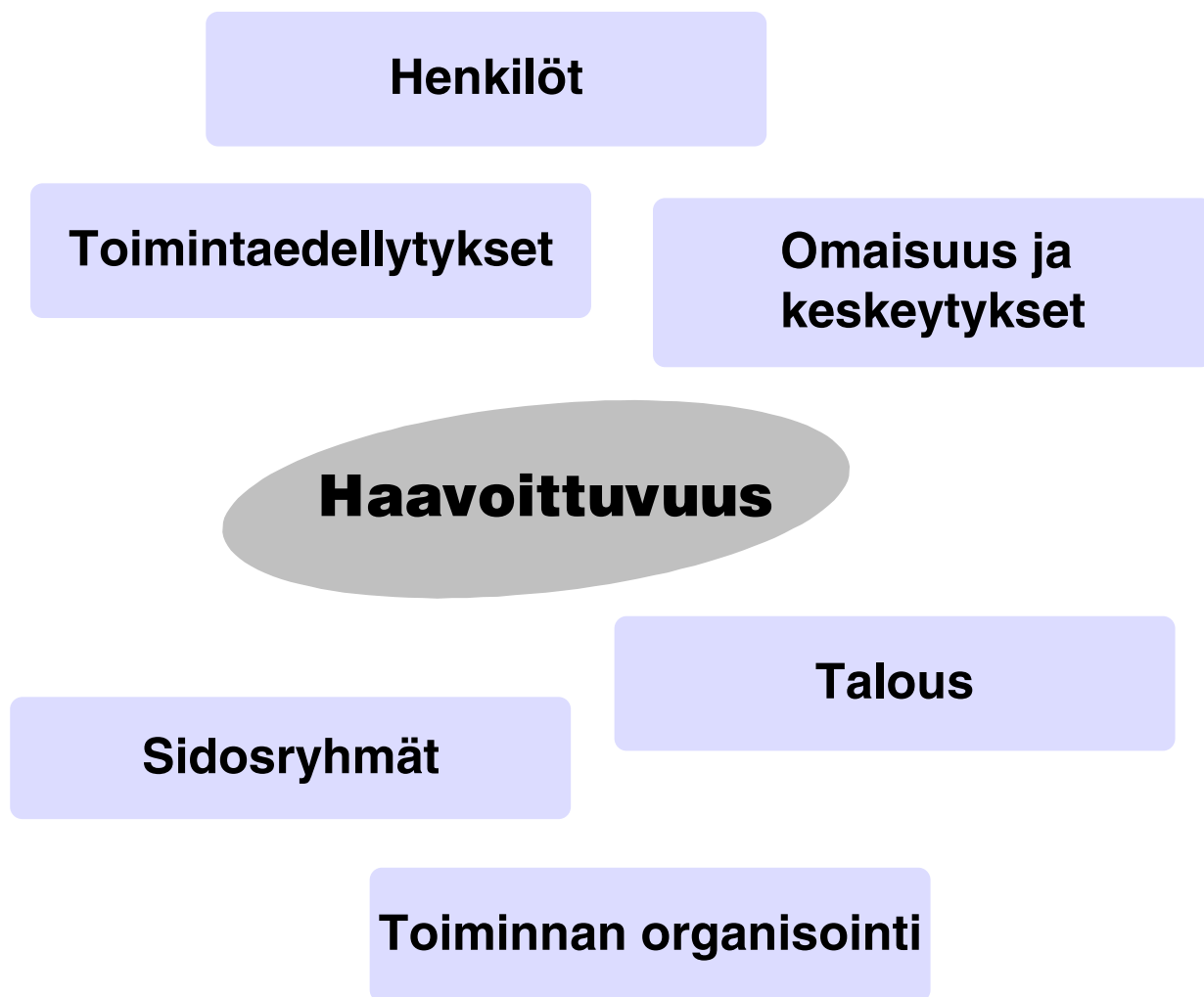
- Pk-yrityksen haavoittuvuusanalyysi -työkortti
- Pk-yrityksen haavoittuvuusanalyysi -opaskirjanen (ohjeet vetäjälle)
- Haavoittuvuusanalyysin työkirjanen
- Rh-toimenpiteet –yhteenvetolomake

Pk-yrityksen riskienhallinta

Pk-yrityksen riskikartta

Kaikki uhat – yrityksen koko toiminta

Pk-yrityksen riskienhallinta

Haavoittuvuus

Toimintaedellytykset

- Koneet ja laitteet
- Raaka- ja apuaineet
- Jätteet ja päästöt
- Toimitilat
- Tuotteiden ja palveluiden laatu
- Muut

Henkilöt

- Tapaturmat
- Työkyky ja sairastuminen
- Työpaikanvaihto
- Henkilövalinnat
- Osaaminen
- Asiantuntijoiden käyttö
- Muut

Omaisuus ja keskeytykset

- Tulipalot
- Vuotovahingot
- Laiterikot
- Tietoriskit
- Rikollinen toiminta
- Kuljetusvahingot
- Muut

Sidosryhmät

- Asiakkaat
- Rahoittajat
- Alihankkijat
- Viranomaiset
- Muut

Toiminnan organisointi

- Toiminnan kehittäminen
- Riippuvuudet
- Sopimus- ja vastuuasiat
- Muut

Talous

- Kannattavuus
- Vakavaraisuus
- Maksuvalmius
- Muut

Täyttöesimerkki

Sopimukset - Merkittävä riski; **OK** Asiakkaat - Asia kunnossa; Laiterikot - Ei koske meitä

Pk-yrityksen riskienhallinta

PK-HAAVAN tekeminen

- Tunnistaminen, arviointi, hallinta
- Ryhmätyötä
- Kunnolliset palaverikäytännöt
 - Riittävästi rauhallista aikaa (2 - 3 h)
 - Vetäjä: käytännön järjestelyt, menetelmäosaaja, ohjaa ja hillitsee
 - Riskien ja toimenpiteiden kirjaus
- Kriittinen, ennakkoluuloton asenne
- Säännöllisesti ja aina tarvittaessa
- Osaksi normaaleja työrutiineja

Ota tavasi pikainen tilannearvio
riskikartan avulla!

Pk-yrityksen riskienhallinta

Palaverin valmistelu ja aloitus

Vetäjä tutustuu ennakolta menetelmään

Ryhmän kokoaminen

- Riittävästi osaamista (mm. suunnittelu, tuotanto, myynti) yhteiseen palaveriin
- Kaikki henkilöstöryhmät mukaan

Palaverin aluksi

- Sovitaan tarkastelun laajuus
 - Koko yritys ja kaikki toiminnot?
 - Kaikki riskit?
- Sovitaan palaverin kesto
- Sovitaan, kuka kirjaa tulokset
- Varmistetaan, että kaikilla on työkirjainen tai kopiot sen tarvittavista sivuista

Pk-yrityksen riskienhallinta

1. Riskien tunnistaminen

Apuna työkirjan kuvailulehdet

1. Vetäjä valitsee teeman

2. Hiljainen ideointi

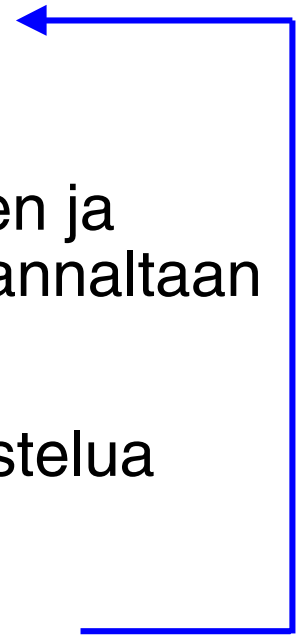
- Kaikki lukevat riskikuvauksen ja pohtivat tilannetta omalta kannaltaan

3. Keskustelu

- Vetäjä avaa ja ohjaa keskustelua
- Kaikkien mielipiteet esille

4. Johtopäätös ja sen kirjaus

- Ei riskiä
- Riski hallinnassa
- Hoidettava kuntoon

Uusi
teema

Pk-yrityksen riskienhallinta

Mieti hiljaisessa ideoinnissa

- Riskejä oman yrityksen ja omien tehtävien kannalta
 - Kauppa ja palveluala: tuote ja tuotanto -sanojen tilalle ”palvelu”
- Onko ongelmaa tai jotain sitä vastaavaa esiintynyt meillä tai muualla
- Meillä ja muualla sattuneita vahinkoja tai läheltä piti -tilanteita
- Pikku ongelmia, jotka voisivat johtaa vakaviin seurauksiin
- Oireita, jotka antavat epäillä ongelmia
- Puutteita, joiden kanssa on vain opittu elämään
- Tulevia muutoksia, jotka voivat vaikuttaa ongelman esiintymiseen

Pk-yrityksen riskienhallinta

Riskin kirjaus kuvailulehdelle

Ei riskiä

- Riski on merkityksettömän pieni
- Ongelma ei liity yrityksen toimintaan

Riski hallinnassa

- Merkittävä riski
- Tiedossa ja hallinnassa

Hoidettava kuntoon

- Merkittävä riski
- Vaatii lisäselvitystä tai välittömiä toimia

Pk-yrityksen riskienhallinta

3.3 Sopimus- ja vastuasiat

"Koko kauppa peruuntui, kun koe-erä ei vastannutkaan sopimuksessa asetettuja ehtoja."

Asiakkaat odottavat, että heidän ostamansa tuotteet ja palvelut täyttävät niille asetetut vaatimukset ja että ne ovat ominaisuuksiltaan ja laadultaan tehtyjen **sopimusten** mukaisia.

Toiminnanharjoittaja on vastuussa aiheuttamastaan ympäristövahingosta. Vahingon on velvollinen korvaamaan pääsääntöisesti se,

jonka toiminnasta ympäristövahinko on aiheutunut.

Suomessa on EU:n tuotevastuudirektiiviä noudattava tuotevastuulaki. Tuotevastuulla tarkoitetaan tuotteen valmistajan, maahantuojan ja myyjän **vahingonkorvausvelvollisuutta** tuotteen aiheuttamista vahingoista.

Liittykö edellä kuvattuihin asioihin riskejä?

- Ei riskiä
- Riskit hallinnassa
- Hoidettava kuntoon

Kommentteja ja täsmennyksiä

Vinkejä tunnistettujen ongelmien selvittämiseksi tai ratkaisemiseksi

- Sekä osto- että myyntisopimuksissa on määriteltävä, mitä vaatimuksia tuotteiden ja palvelujen pitää täyttää.
- Alihankintasopimukset ja muut **sopimukset** tulee laatia aina **kirjallisina** ja niissä on tehtävä selviksi vastuut oman toiminnan ja alihankkijan toiminnan välillä. Esimerkiksi vakuuttamisvelvollisuus on aina kirjattava sopimuksiin.
- Sopimusten laadinnassa on syytä käyttää **lakimiehen** apua. Yrittäjä- tai työnantaja-järjestöillä voi olla valmiita sopimusmalleja eri tilanteisiin. Sopimuksen sisältöön vaikuttavat ja liittyvät ainakin seuraavat seikat: pakottava lainsäädäntö, tahdonvaltai-

nen lainsäädäntö, yleiset sopimusehdot ja erityisehdot.

- Yritysten tulisi investoida avainhenkilöidensä tietomäärään, jotta yrityksellä on omaa liikejuridista perusosaamista ja tuntuu siihen, koska lakimiestä olisi syytä käyttää. Oleellista on luoda yrityksen sisällä selkeä sopimuspolitiikka ja siihen liittyvä ohjeisto.
- Lisätietoja saa mm. **Pk-yrityksen riskienhallinta** -välineisarjan välineistä: Miten sopimusriskejä hallitaan?, Tuoteriskien hallinta, Toimitukseen, takuuseen ja ympäristöön liittyvät riskit, Tuotantoon liittyvät riskit, Tuotteen myynnin ja markkinoinnin riskit ja Ulkomailta työskentelyn riskit.

• Teema

• Kuvaus riskistä

• Vastausruudukko

• Kehittämiskin

Pk-yrityksen riskienhallinta

2. Riskien arviointi

Tarkasteltavana riskit, joiden toimenpidetarpeeksi on edellä riskien tunnistamisen yhteydessä kirjattu ”**Hoidettava kuntoon**”

Tavoitteena toimenpiteiden kiireellisyyden **priorisointi**

Kirjaus yhteenvetolomakkeelle

Pk-yrityksen riskienhallinta

Yhteenvetolomake

A. Riskin kuvaus ja arviointi

- Riskin syyt
- Pahimmat seuraukset
- Riskin suuruus

Pk-yrityksen riskienhallinnan työvälineenä
Yhteenvetolomake

Riskienhallintatoimenpiteet: suunnittelu, toteutus ja seuranta

Yritys	Tarkastelun kohde	Laattajat	Päiväys	Stuoja		
Riski tai ongelma	Riskin syyt	Pahimmat seuraukset	Riskin suuruus	Toimenpiteet	Toteutusaikataulu ja vastuhenkilö	Asia hoidettu

B. Toimenpiteet

- Aikataulu
- Vastuuhenkilö
- Seuranta

Pk-yrityksen riskienhallinta

Riskin suuruus

Riskin suuruus = vahingon seuraukset x tapahtuman todennäköisyys

Seuraukset	Vakavat
	Haitalliset
Todennäköisyys	Vähäiset
	1 2 3
	2 3 4
Epätodennäköinen	3 4 5
Mahdollinen	
Todennäköinen	

1 Merkityksetön • 2 Vähäinen • 3 Kohtalainen • 4 Merkittävä • 5 Sietämätön riski

Pk-yrityksen riskienhallinta

Toimenpiteiden priorisointi

1. Merkityksetön riski

→ Ei tarvetta toimenpiteille

2. Vähäinen riski

→ Tilannetta seurattava

3. Kohtalainen riski

→ Toimenpiteitä...

4. Merkittävä riski

→ Riskiä vähennettävä nopeasti

5. Sietämätön riski

→ Työt seis. Riski poistettava

Pk-yrityksen riskienhallinta

3. Riskien hallinta

Tavoitteena riskienhallinta **toimenpiteiden** ideointi ja niistä päättäminen

Kehittämiskivinkkejä kuvailulehdellä

Toimenpiteiden **kiireellisyysjärjestys** riippuu riskin suuruudesta

Pienet riskit kannattaa sovittaa mukaan yrityksen muuhun kehittämistoimintaan

Kirjaus **yhteenvetolomakkeelle**

Pk-yrityksen riskienhallinta

Kehittämistoimista

1. Riskin välttäminen

2. Riskin pienentäminen

3. Riskin siirtäminen

4. Riskin pitäminen

Ensisijaisesti on pyrittävä estämään vahinkojen syntyminen

Jos kaikesta huolimatta jotakin sattuu:

- Miten vahingot minimoidaan?
- Miten vahinkotilanteessa toimitaan?
- Miten tilanteesta toivutaan?

Pk-yrityksen riskienhallinta

Jälkihoito

Sovitaan ja kirjataan yhteenvetolomakkeelle

- Vastuuhenkilö
- Aikataulu
- Seuranta: asian hoitaminen kuntoon ja seuraava palaveri

Ota PK-HAAVA tavaksi. Tee analyysin yrityksellesi sopivin *väliajoin säännöllisesti* ja *aina tarvittaessa*, esimerkiksi oman toiminnan tai toimintaympäristön muuttuessa.

Pk-yrityksen riskienhallinta

VTT Automaatio
Tampereen teknillinen korkeakoulu
Turun kauppakorkeakoulu
Työterveyslaitos
Euroopan sosiaalirahasto
Työsuojelurahasto
Pohjola-Yhtymä
Tapiola-yhtiöt
Yrittäjän Fennia
Yritys-Sampo
Suomen Vakuutusyhtiöiden Keskusliitto
Tapaturmavakuutuslaitosten liitto
Suomen Yrittäjät
Kirjanpitoimistojen Liitto
Sosiaali- ja terveysministeriö
Kauppa- ja teollisuusministeriö
SAK, STTK, Akava, TT
PORISHA-hanke

Pk-yrityksen riskienhallinta

